

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (septintoji kolegija) SPRENDIMAS

2023 m. vasario 16 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Socialinė politika – Darbuotojų apsauga jų darbdaviui tapus nemokiam – Direktyva 2008/94/EB – 9 straipsnio 1 dalis – Įmonė, turinti buveinę vienoje valstybėje narėje ir teikianti paslaugas kitoje valstybėje narėje – Darbuotojas, kurio gyvenamoji vieta yra šioje kitoje valstybėje narėje – Darbas darbdavio buveinės valstybėje narėje ir kas antrą savaitę – darbuotojo gyvenamosios vietos valstybėje narėje – Valstybės narės, kurios garantijų institucijai priklauso sumokėti nesumokėtą darbo užmokestį, nustatymas“

Byloje C-710/21

dėl *Oberster Gerichtshof* (Aukščiausiasis Teismas, Austrija) 2021 m. rugsėjo 14 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2021 m. lapkričio 25 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

IEF Service GmbH

prieš

HB

TEISINGUMO TEISMAS (septintoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė M. L. Arastey Sahún (pranešėja), teisėjai N. Wahl ir J. Passer,

generalinis advokatas J. Richard de la Tour,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- HB, atstovaujamo *Rechtsanwalt C. Orgler*,
- Austrijos vyriausybės, atstovaujamos A. Posch, J. Schmoll ir F. Werni,
- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos O. Serdula, M. Smolek ir J. Vláčil,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos J. Möller ir A. Hoesch,

* Proceso kalba: vokiečių.

– Europos Komisijos, atstovaujamos B.-R. Killmann ir D. Recchia,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2008 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/94/EB dėl darbuotojų apsaugos jų darbdaviui tapus nemokiam (OL L 283, 2008, p. 36) 9 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *IEF Service GmbH* ir HB ginčą dėl kompensacijos už nesumokėtą darbo užmokestį pastarajam priteisimo jo darbdaviui tapus nemokiam.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 2008/94

- 3 Direktyvos 2008/94/EB 1 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Ši direktyva taikoma su darbo sutartimis ar darbo santykiais susijusiems darbuotojų reikalavimams, pateiktiems 2 straipsnio 1 dalyje apibrėžtiems nemokiems darbdaviams.“

- 4 Šios direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Šioje direktyvoje darbdavys laikomas nemokiu, jeigu pagal atitinkamos valstybės narės įstatymus ir kitus teisės aktus pateikiamas prašymas pradėti kolektyvinius procesinius veiksmus dėl darbdavio nemokumo, apimant darbdavio viso turto ar jo dalies atėmimą bei likvidatoriaus ar asmens, atliekančio panašų darbą, paskyrimą, o pagal pirmiau minėtus įstatymus ir kitus teisės aktus kompetentinga institucija:

a) nusprendė pradėti procesinius veiksmus; arba

b) nustatė, jog darbdavio įmonė yra visiškai uždaryta arba verslas baigtas vykdyti, o esamo turto nepakanka, kad būtų prasminga pradėti procesinius veiksmus.“

- 5 Minėtos direktyvos 3 straipsnio pirmoje pastraipoje nurodyta:

„Valstybės narės imasi priemonių, būtinų užtikrinti, kad garantijų institucijos garantuotų, laikantis 4 straipsnio reikalavimų, darbuotojams neįvykdytų reikalavimų, kylančių dėl darbo sutarčių ar darbo santykių, sumokėjimą, įskaitant, jeigu numatyta nacionalinės teisės aktais, išeitines išmokas dėl nutrauktų darbo santykių.“

- 6 Tos pačios direktyvos 9 straipsnio, esančio jos IV skyriuje „Nuostatos, susijusios su tarptautiniais atvejais“, 1 dalyje nustatyta:

„Jeigu įmonė, kuri atitinkama veikla verčiasi ne mažiau kaip dviejų valstybių narių teritorijose, tampa nemokia, kaip apibrėžta 2 straipsnio 1 dalyje, institucija, atsakinga už darbuotojams neįvykdytų reikalavimų sumokėjimą, yra institucija, esanti valstybėje narėje, kurios teritorijoje jie dirba arba nuolat dirba.“

Reglamentas (EB) Nr. 883/2004

- 7 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo (OL L 166, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 72; klaidų ištaisymas OL L 188, 2013, p. 10), iš dalies pakeisto 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 465/2012 (OL L 149, 2012, p. 4) (toliau – Reglamentas Nr. 883/2004), 3 straipsnio „Taikymo sritys“ 1 dalyje nurodyta:

„Šis reglamentas taikomas visiems teisės aktams, kurie apima šias socialinės apsaugos sritis:

- a) ligos išmokas;
 - b) motinystės ir lygiavertės tėvystės išmokas;
 - c) invalidumo išmokas;
 - d) senatvės išmokas;
 - e) maitintojo netekimo išmokas;
 - f) išmokas dėl nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų;
 - g) išmokas mirties atveju;
 - h) bedarbio išmokas;
 - i) priešpensines išmokas;
 - j) išmokas šeimai.“
- 8 Šio reglamento 12 straipsnio „Specialios taisyklės“ 1 dalyje numatyta:
- „Asmeniui, kuris dirba pagal darbo sutartį valstybėje narėje darbdaviui, kuris joje paprastai vykdo savo veiklą, ir kurį tas darbdavys išsiunčia į kitą valstybę narę dirbti tam darbdaviui, toliau taikomi pirmosios valstybės narės teisės aktai, su sąlyga, kad numatyta tokio darbo trukmė neviršija 24 mėnesių ir jis nesiunčiamas pakeisti kito komandiruo to asmens.“

- 9 Minėto reglamento 13 straipsnio „Darbas dviejose ar daugiau valstybių narių“ 1 dalyje nustatyta:
- „Paprastai dviejose ar daugiau valstybių narių pagal darbo sutartį dirbančiam asmeniui taikomi:
- a) valstybės narės, kurioje jis gyvena, teisės aktai, jeigu didelę veiklos dalį jis vykdo toje valstybėje narėje; arba
 - b) jeigu didelę veiklos dalį jis vykdo ne toje valstybėje narėje, kurioje gyvena:
 - i) valstybės narės, kurioje yra įmonės arba darbdavio registruota buveinė arba veiklos vieta, teisės aktai, jei jis dirba vienoje įmonėje arba vienam darbdaviui; arba
 - ii) valstybės narės, kurioje yra įmonių arba darbdavių registruota buveinė arba veiklos vieta, teisės aktai, jei jis dirba dviejose ar daugiau įmonėse arba dviem ar daugiau darbdavių, kurių registruota buveinė arba veiklos vieta yra tik vienoje valstybėje narėje; arba
 - iii) valstybės narės, kurioje yra įmonės arba darbdavio registruota buveinė arba veiklos vieta, kitos nei jo gyvenamosios vietos valstybės narės, teisės aktai, jei jis dirba dviejose ar daugiau įmonių arba dviem ar daugiau darbdavių, kurių registruotos buveinės arba veiklos vietos yra dviejose valstybėse narėse, ir viena iš jų yra gyvenamosios vietos valstybė narė; arba
 - iv) valstybės narės, kurioje jis gyvena, teisės aktai, jei jis dirba dviejose ar daugiau įmonių arba dviem ar daugiau darbdavių, iš kurių bent dviejų registruota buveinė ar veiklos vieta yra skirtingose valstybėse narėse ir kitoje nei gyvenamosios vietos valstybėje narėje.“

Reglamentas (EB) Nr. 987/2009

- 10 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 987/2009, nustatančio Reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo įgyvendinimo tvarką (OL L 284, 2009, p. 1), 5 straipsnio „Kitoje valstybėje narėje išduotų dokumentų ir patvirtinamųjų įrodymų teisinė galia“ 1 dalyje numatyta:

„Valstybių narių įstaigos priima kitos valstybės narės įstaigos išduotus asmens padėtį liudijančius dokumentus, reikalingus [Reglamentui Nr. 883/2004] ir [šiam] reglamentui taikyti, ir patvirtinamuosius įrodymus, kurių pagrindu tie dokumentai buvo išduoti, nebent valstybė narė, kurioje jie buvo išduoti, juos anuliuotų arba paskelbtų negaliojančiais.“

- 11 Šio reglamento 19 straipsnio „Informacijos teikimas atitinkamiems asmenims ir darbdaviams“ 2 dalyje nustatyta:

„Atitinkamo asmens ar darbdavio prašymu valstybės narės, kurios teisės aktai yra taikytini pagal [Reglamento Nr. 883/2004] II antraštinės dalies nuostatą, kompetentinga įstaiga išduoda pažymėjimą, liudijantį, kad tokie teisės aktai yra taikytini, ir prireikus nurodo, iki kada ir kokiomis sąlygomis jie taikytini.“

Austrijos teisė

- 12 *Insolvenz-Entgeltsicherungsgesetz* (Įstatymas dėl kompensacijos užtikrinimo nemokumo atveju, *BGBI.* Nr. 324/1977), su paskutiniais pakeitimais (*BGBI.* I, 218/2021; toliau – IESG), 1 straipsnio 1 dalis išdėstyta taip:

„Teisę į kompensaciją nemokumo atveju turi pagal darbo sutartį dirbantys asmenys, savarankiškai dirbantys asmenys, kaip jie suprantami pagal *Allgemeines Sozialversicherungsgesetz* [(Bendrasis

socialinio draudimo įstatymas; *BGBL*. Nr. 189/1955; toliau – ASVG] 4 straipsnio 4 dalį, namudininkai ir maitintojo netekę jų išlaikytiniai, taip pat jų teisių perėmėjai dėl mirties (teisės turėtojai), atsižvelgiant į pagal 2 dalį garantuojamas teises, jeigu juos sieja arba siejo darbo santykiai (arba jie dirbo ar dirba pagal darbo sutartį kaip laisvai samdomi darbuotojai arba vykdydami užsakymą) ir pagal ASVG 3 straipsnio 1 dalį arba 2 dalies a–d punktus yra (buvo) laikomi dirbančiais Austrijoje ir jeigu darbdaviui (užsakovui) Austrijoje pradėta procedūra pagal *Insolvenzordnung* (Nemokumo kodeksas).“

13 Šio įstatymo 12 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Kompensacijų darbuotojams nemokumo atveju fondo išlaidos apmokamos iš:

<...>

4) <...> papildomos nedarbo draudimo įmokos dalies, kurią moka darbdavys <...>“

14 ASVG 3 straipsnyje nustatyta:

„1. Dirbančiais Austrijoje laikomi pagal darbo sutartį dirbantys asmenys, kurių darbo vieta <...> yra Austrijoje, ir savarankiškai dirbantys asmenys, kai jų verslo registruota buveinė yra Austrijoje.

2. Dirbančiais Austrijoje taip pat laikomi:

a) darbuotojai, kurie priklauso laivybos bendrovės, teikiančios tarptautinio pervežimo upėmis ar ežerais paslaugas, keliaujančiam personalui <...>

d) darbuotojai, kurių darbdavio buveinė yra Austrijoje ir kurie komandiruojami į užsienį, jeigu jų darbas užsienyje trunka ne ilgiau nei penkerius metus; <...>“

15 Šio įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Jeigu atitinkamiems darbo santykiams nėra taikoma visapusio draudimo išimtis pagal 5 ir 6 straipsnius, nei dalinis draudimas pagal 7 straipsnį, remiantis šiuo federaliniu įstatymu sveikatos, nelaimingų atsitikimų ir pensijų draudimu yra draudžiami (visapusiškai apdrausti):

1) vienam ar keliems darbdaviams dirbantys darbuotojai; <...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

16 Nuo 2017 m. liepos 1 d. HB dirbo strateginės komercinės plėtros vadovu *S GmbH*, kurios buveinė yra Grace (Austrija). Ši bendrovė taip pat siūlė savo paslaugas Vokietijoje ir ten samdė savarankiškai dirbančių pardavimų inžinierių, bet daugiau jokių darbuotojų neturėjo.

17 HB darbo sutartyje buvo numatyta, kad esminė jo veiklos dalis vykdoma, taip pat įprasta darbo vieta yra Austrijoje. HB vadovavo dviem skyriams ir buvo atsakingas už Graco biuro darbuotojus. HB faktiškai dirbo pakaitomis vieną savaitę Grace ir kitą savaitę – iš namų Vokietijoje, kur yra jo pagrindinė gyvenamoji vieta.

- 18 HB turi Vokietijos draudimo įstaigos pagal Reglamento 987/2009 19 straipsnio 2 dalį išduotą pažymėjimą, jame nurodyta, kad jam taikomi Vokietijos teisės aktai socialinės apsaugos srityje.
- 19 2019 m. birželio 4 d. prieš S. buvo pradėta reorganizavimo procedūra su išoriniu administratoriumi.
- 20 *IEF Service* atstovauja kompensacijų fondui darbdavio nemokumo atveju, t. y. Austrijos garantijų institucijai, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2008/94.
- 21 HB pateikė prašymą dėl nemokumo atveju mokamos kompensacijos už darbo užmokestį, kuris liko nesumokėtas iki reorganizavimo procedūros pradžios. Šis prašymas pateiktas tiek *IEF Service*, tiek Vokietijos garantijų institucijai. Kaip matyti iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, procedūros Vokietijoje baigtis dar nežinoma.
- 22 2019 m. spalio 14 d. sprendimu *Landesgericht für Zivilrechtssachen Graz* (Graco apygardos civilinių bylų teismas, Austrija) HB prašymą patenkino.
- 23 *IEF Service* dėl šio sprendimo pateikė apeliacinį skundą *Oberlandesgericht Graz* (Graco aukštesnysis apygardos teismas, Austrija); šis teismas minėtą sprendimą paliko nepakeistą 2020 m. birželio 18 d. sprendimu.
- 24 Šiomis aplinkybėmis *IEF Service* dėl šio sprendimo pateikė kasacinį skundą *Oberster Gerichtshof* (Aukščiausiasis Teismas, Austrija), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme.
- 25 Šis teismas mano, kad, kaip matyti iš 2018 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Alpenrind ir kt.* (C-527/16, EU:C:2018:669), galiojantis pažymėjimas A1, išduotas valstybės narės kompetentingos institucijos pagal Reglamento Nr. 987/2009 19 straipsnio 2 dalį, privalomas ne tik valstybės narės, kurioje vykdoma veikla, įstaigoms, bet ir šios valstybės narės teismams.
- 26 Taigi, nors HB buvo sudaręs darbo sutartį Austrijoje ir pusę laiko dirbo šį samdomą darbą bendrovės S buveinėje Austrijoje, jis atitinka privalomojo draudimo sąlygas savo gyvenamosios vietos valstybėje, t. y. Vokietijoje, ir šiuo atveju taikytini Vokietijos teisės aktai. Be to, pagal šiuos teisės aktus tikėtina, kad jis bent fiktyviai turėjo darbo vietą Vokietijoje.
- 27 Direktyvos 2008/94/EB nuostatas į nacionalinę teisę Austrijos teisės aktų leidėjas perkėlė IESG 1 straipsnio 1 dalimi, kur nustatė, kad darbuotojas dirba Austrijoje, kai yra „darbo santykiai“, kaip jie suprantami pagal ASVG 3 straipsnio 1 dalį arba 2 dalies a–d punktus. Šiuo atžvilgiu Austrijos teritorijoje egzistuoja draudimo prievolė.
- 28 Pagal *Oberster Gerichtshof* (Aukščiausiasis Teismas) jurisprudenciją IESG 1 straipsnio 1 dalį teisė į kompensaciją nemokumo atveju netaikoma, jeigu užsienyje dirbantis samdomas darbuotojas dėl savo veiklos Austrijoje neprivalo būti draudžiamas privalomuoju draudimu.
- 29 Kadangi šiuo atveju HB darbo laiką dalijo vienodai tarp Austrijos ir Vokietijos ir jam taikoma Vokietijos socialinės apsaugos sistema, kyla klausimas, ar turi būti taikomas Direktyvos 2008/94 9 straipsnis, reglamentuojantis tarptautinius atvejus. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad atsakymas į šį klausimą priklauso nuo to, ar S Vokietijoje siūlomos paslaugos, nustatytas bendradarbiavimas su savarankiškai dirbančiu pardavimų inžinieriumi šioje valstybėje narėje ir HB reguliarius darbas iš jo gyvenamosios vietos Vokietijoje yra pakankami sąsajos veiksniai, kad būtų galima daryti išvadą apie darbdavio

„nuolatinę ekonominę veiklą“ Vokietijoje, kaip tai suprantama pagal 2008 m. spalio 16 d. Sprendimą *Holmqvist* (C-310/07, EU:C:2008:573) ir 2011 m. kovo 10 d. Sprendimą *Defossez* (C-477/09, EU:C:2011:134).

- 30 Jeigu paaiškėtų, kad taip, atsižvelgiant į vienodą darbo laiko paskirstymą, vienodo pobūdžio veiklą ir HB gyvenamosios vietos bei draudimo prievolės kriterijus reikia išsiaiškinti, kurioje valstybėje jis dirbo „nuolat“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2008/94 9 straipsnio 1 dalį, tam, kad paskui būtų galima nustatyti, kuriai garantijų institucijai tenka atsakomybė.
- 31 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas priduria, kad net darant prielaidą, jog nebūtinai egzistuoja ryšys tarp pareigos mokėti įmokas ir reikalavimų įvykdymo užtikrinimo (šiuo klausimu žr. 2016 m. vasario 25 d. Sprendimo *Stroumpoulis ir kt.*, C-292/14, EU:C:2016:116, 68 punktą), atrodo, kad tai atitinka pagrindinių laisvių tikslą išvengti, kad darbdaviams, kurių darbuotojai dirba dviejose valstybėse narėse, todėl jiems garantuojama iš įmokų finansuojama kompensacija nemokumo atveju, tektų dviguba našta.
- 32 Šiomis aplinkybėmis *Oberster Gerichtshof* (Aukščiausiasis Teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar [Direktyvos 2008/94] 9 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad įmonė, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą, atitinkama veikla verčiasi bent dviejų valstybių narių teritorijoje, kai siūlo savo paslaugas kitoje valstybėje narėje, tuo tikslu ten samdo savarankiškai dirbantį pardavimų inžinierių, o įmonės buveinėje įdarbintas darbuotojas reguliariai kas antrą savaitę dirba iš namų kitoje valstybėje narėje?

Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai:

2. Ar Direktyvos 2008/94 9 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad tokios įmonės darbuotojas, kurio gyvenamoji vieta yra antroje valstybėje narėje, kur jis draudžiamas privalomuoju socialiniu draudimu, tačiau pakaitomis kas antrą savaitę dirba valstybėje narėje, kur yra darbdavio buveinė, ir valstybėje narėje, kur yra jo gyvenamoji vieta ir kur jis draudžiamas privalomuoju socialiniu draudimu, „nuolat“ dirba abiejose valstybėse narėse, kaip tai suprantama pagal šį straipsnį?

Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai:

3. Ar Direktyvos 2008/94 9 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad už darbuotojui, kuris nuolat dirba arba dirbo dviejose valstybėse narėse, neįvykdytų reikalavimų sumokėjimą yra atsakinga:
- a) garantijų institucija, esanti valstybėje narėje, kurios teisės aktai jam yra taikomi derinant socialinės apsaugos (socialinio draudimo) sistemas, jeigu garantijų institucijos pagal Direktyvos 2008/94 3 straipsnį abiejose valstybėse yra organizuotos taip, kad įmokas garantijų institucijai finansuoti darbdavys moka kaip dalį privalomųjų socialinio draudimo įmokų; ar
 - b) garantijų institucija, esanti kitoje valstybėje narėje, kurioje yra nemokios įmonės buveinė; ar
 - c) abiejų valstybių narių garantijų institucijos, ir tai reiškia, kad darbuotojas, pateikdamas prašymą, gali pasirinkti, į kurią instituciją jis nori kreiptis?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 33 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Direktyvos 2008/94 9 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad siekiant nustatyti valstybę narę, kurios garantijų institucijai priklauso sumokėti darbuotojams nesumokėtą darbo užmokestį, reikia manyti, kad darbdavys, kuris yra nemokus, vykdo veiklą bent dviejų valstybių narių teritorijoje, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, jeigu atitinkamo darbuotojo darbo sutartyje numatyta, kad pagrindinė jo veiklos vieta ir įprastinė darbo vieta yra darbdavio buveinės valstybėje narėje, tačiau darbuotojas proporcingą darbo laiką vykdo savo užduotis nuotoliniu būdu iš kitos valstybės narės, kurioje yra jo pagrindinė gyvenamoji vieta.
- 34 Siekiant atsakyti į šį klausimą, pirmiausia primintina, kad pagal Direktyvos 2008/94/EB 3 straipsnio pirmą pastraipą valstybės narės imasi priemonių, būtinų, kad garantijų institucijos, laikydamosi 4 straipsnio reikalavimų, užtikrintų darbuotojams neįvykdytų reikalavimų, kylančių dėl darbo sutarčių ar darbo santykių, sumokėjimą, įskaitant išeitines išmokas dėl nutrauktų darbo santykių, jeigu tai numatyta nacionalinės teisės aktuose.
- 35 Direktyvos 2008/94 9 straipsnio 1 dalyje, susijusioje su „tarptautiniais atvejais“, numatyta, kad tais atvejais, kai įmonė, kuri atitinkama veikla verčiasi ne mažiau kaip dviejų valstybių narių teritorijose, tampa nemokia, kaip apibrėžta 2 straipsnio 1 dalyje, institucija, atsakinga už darbuotojams neįvykdytų reikalavimų sumokėjimą, yra institucija, esanti valstybėje narėje, kurios teritorijoje jie dirba arba nuolat dirba.
- 36 Siekiant įvertinti, ar tokiu atveju, kaip nurodytasis šio sprendimo 33 punkte, taikoma Direktyvos 2008/94 9 straipsnio 1 dalis, reikia išnagrinėti, ar darbdavys „atitinkama veikla verčiasi ne mažiau kaip dviejų valstybių narių teritorijose“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.
- 37 Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad byloje, kurioje priimtas 2008 m. spalio 16 d. Sprendimas *Holmqvist* (C-310/07, EU:C:2008:573), Teisingumo Teismo buvo prašoma išaiškinti 1980 m. spalio 20 d. Tarybos direktyvos 80/987/EEB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su darbuotojų apsauga jų darbdaviui tapus nemokiam, suderinimo (OL L 283, 1980, p. 23; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 217), iš dalies pakeistos 2002 m. rugsėjo 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/74/EB (OL L 270, 2002, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 261), 8a straipsnio 1 dalį, kurios turinys yra identiškas Direktyvos 2008/94 9 straipsnio 1 dalies tekstui.
- 38 Teisingumo Teismas nusprendė, kad nors pagal Direktyvos 80/987, iš dalies pakeistos Direktyva 2002/74, 8a straipsnio 1 dalį nenustatomos griežtos susiejimo sąlygos, bet numatomas silpnesnis ryšys nei įmonės veikimas per filialą ar nuolatinę buveinę, vis dėlto nėra reikalo vadovautis požiūriu, pagal kurį pakanka, kad darbuotojas vykdytų kokią nors veiklą kitoje valstybėje narėje savo darbdavio vardu ir ta veikla tenkintų šio poreikius ir būtų atliekama pagal jo nurodymus, kad įmonė galėtų būti laikoma vykdančia veiklą šios kitos valstybės narės teritorijoje (2008 m. spalio 16 d. Sprendimo *Holmqvist*, C-310/07, EU:C:2008:573, 29 punktas).
- 39 Iš tiesų minėtoje nuostatoje vartojama sąvoka „veikla“ turi būti suvokiama kaip duodanti nuorodą į požymius, turinčius tam tikrą pastovumo valstybės narės teritorijoje laipsnį. Šis pastovumas pasireiškia ilgalaikiu darbuotojo ar darbuotojų įdarbinimu minėtoje teritorijoje (2008 m. spalio 16 d. Sprendimo *Holmqvist*, C-310/07, EU:C:2008:573, 30 punktas).

- 40 Žinoma, dėl įvairių tarptautinio darbo formų ir atsižvelgiant į įvykusius darbo sąlygų pasikeitimus bei telekomunikacijų sektoriaus raidą neturėtų būti tvirtinama, kad įmonė būtinai turi turėti fizinę infrastruktūrą, kad galėtų užtikrinti nuolatinę ekonominę veiklą kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje ji turi savo buveinę. Iš tiesų skirtingi darbo santykių aspektai, būtent nurodymai darbuotojui ir pastarojo atsiskaitymas darbdaviui, taip pat darbo užmokesčio mokėjimas, yra galimi per atstumą 2008 m. spalio 16 d. Sprendimo *Holmqvist*, C-310/07, EU:C:2008:573, 32 punktas).
- 41 Vis dėlto, kad būtų galima laikyti, jog valstybėje narėje įsteigta įmonė vykdo veiklą kitos valstybės narės teritorijoje, pastarojoje valstybėje ji turi užsiimti nuolatine ekonomine veikla, tam turėti žmogiškųjų išteklių, leidžiančių tai daryti (2008 m. spalio 16 d. Sprendimo *Holmqvist*, C-310/07, EU:C:2008:573, 34 punktas).
- 42 Šiuo atveju, kaip matyti iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos, nors laiko atžvilgiu HB faktiškai atliko pusę darbo iš savo namų Vokietijoje, pagrindinė darbo dalis, kurią sudarė vadovavimas dviem skyriams ir atsakomybė už darbdavio padalinio Austrijoje darbuotojus, remiantis darbo sutartimi ir praktiškai buvo toje valstybėje narėje.
- 43 Be to, aplinkybė, kad HB darbdavys neturėjo kitų darbuotojų Vokietijoje, išskyrus savarankiškai dirbantį pardavimų inžinierių, su kuriuo šis darbdavys bendradarbiavo šioje valstybėje narėje, patvirtina, kad HB veikla negalėjo būti susijusi su jokių ilgalaikiu šio darbdavio buvimu šioje valstybėje narėje.
- 44 Reikia konstatuoti, kad, atsižvelgiant į šio sprendimo 38–41 punktuose nurodytą jurisprudenciją, tokiomis aplinkybėmis toks darbdavys, kaip HB darbdavys, nevykdo veiklos bent dviejų valstybių narių teritorijoje, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2008/94 9 straipsnio 1 dalį.
- 45 Šios išvados nepaneigia tai, kad HB turi pagal Reglamento Nr. 987/2009 19 straipsnio 2 dalį išduotą pažymėjimą, pagal kurį jam taikomi Vokietijos teisės aktai. Iš tiesų, kaip rašytinėse pastabose pažymėjo Komisija, nors, kaip matyti iš Reglamento Nr. 987/2009 5 straipsnio 1 dalies, šis pažymėjimas yra privalomas, kiek tai susiję su įpareigojimais, nustatytais pagal nacionalinės teisės aktus socialinės apsaugos srityje, kuriai taikomas Reglamente Nr. 883/2004 numatytas koordinavimas, jis neturi jokios įtakos nustatant valstybę narę, kurioje HB turi pareikšti neįvykdytus su darbo užmokesčiu susijusius reikalavimus pagal Direktyvą 2008/94.
- 46 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2008/94 9 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad siekiant nustatyti valstybę narę, kurios garantijų institucijai priklauso sumokėti darbuotojams nesumokėtą darbo užmokesį, reikia manyti, kad darbdavys, kuris yra nemokus, nevykdo veiklos bent dviejų valstybių narių teritorijoje, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, jeigu atitinkamo darbuotojo darbo sutartyje numatyta, kad pagrindinė jo veiklos vieta ir įprastinė darbo vieta yra darbdavio buveinės valstybėje narėje, tačiau darbuotojas proporcingą darbo laiką vykdo savo užduotis nuotoliniu būdu iš kitos valstybės narės, kurioje yra jo pagrindinė gyvenamoji vieta.

Dėl antrojo ir trečiojo klausimų

- 47 Atsižvelgiant į atsakymą į pirmąjį klausimą, nereikia atsakyti į antrąjį ir trečiąjį klausimus.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 48 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (septintoji kolegija) nusprendžia:

2008 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/94/EB dėl darbuotojų apsaugos jų darbdaviui tapus nemokiam 9 straipsnio 1 dalis

turi būti aiškinama taip:

siekiant nustatyti valstybę narę, kurios garantijų institucijai priklauso sumokėti darbuotojams nesumokėtą darbo užmokestį, reikia manyti, kad darbdavys, kuris yra nemokus, nevykdo veiklos bent dviejų valstybių narių teritorijoje, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, jeigu atitinkamo darbuotojo darbo sutartyje numatyta, kad pagrindinė jo veiklos vieta ir įprastinė darbo vieta yra darbdavio buveinės valstybėje narėje, tačiau darbuotojas proporcingą darbo laiką vykdo savo užduotis nuotoliniu būdu iš kitos valstybės narės, kurioje yra jo pagrindinė gyvenamoji vieta.

Parašai.